
Plan Overview

A Data Management Plan created using DMPTuuli

Title: Amiksen aika! Hengailututkimus ammatillisessa koulutuksessa opiskelevien nuorten suhteesta aikaan ja yhteiskuntaan.

Creator: Susanna Ågren

Principal Investigator: Susanna Ågren

Data Manager: Susanna Ågren

Project Administrator: Susanna Ågren

Affiliation: Tampere University

Funder: Kone Foundation

Template: Tampereen yliopiston aineistohallintasuunnitelman mallipohja (suomeksi)

ORCID iD: 0000-0002-8562-0705

Project abstract:

Amiksen aika selvittää, mitä ammatillisissa oppilaitoksissa opiskeleville nuorille oikeasti kuuluu. Tutkimusidea syntyi keväällä 2025 käydystä julkisesta keskustelusta koskien ammatillisen koulutuksen tilaa, jossa nuoret jäivät aikuiskeskeisen ja leimaavan huolipuheen kohteiksi. Tutkimus haastaa tämän tulokulman ja esittää, ettei ammattiin opiskelevien nuorten arkea voi ymmärtää ilman nuorten omia näkökulmia. Tutkimus on uusi avaus ammatillisen koulutuksen tutkimukseen. Se kehittää menetelmänä nuorikeskeistä (koulu)etnografiaa eli hengailututkimusta. Hengailututkimus ei keskity opetukseen tai koulun virallisiin rakenteisiin, vaan nuorten arkeen. Tutkija hengailee nuorten kanssa opetustilojen ulkopuolella ja asettuu nuorisotyöntekijän kaltaiseen positioon. Keskeinen ajatus on, että amis ansaitsee ja tarvitsee aikaa. Tutkija viettää kuusi kuukautta ammatillisessa oppilaitoksessa. Hengailututkimuksella on kaksi tavoitetta. Ensinnäkin se syventyy Under Pressure -tutkimushankkeen havaintoon, jonka mukaan joillekin nuorille ammatillinen oppilaitos saattaakin olla hengähdyspaikka suoritusyhteiskunnasta ja sen nopeatempoisesta elämänrytmistä. Tutkimus kysyy siksi, miltä 2020-luvun aika ja arki näyttävät ammatillisessa oppilaitoksessa opiskelevien nuorten silmin. Toiseksi tutkimus syventyy nuorisotutkimuksen epistemologiaan ja eettisiin kysymyksiin: keitä hengailututkimuksella tavoitetaan ja miten nuoret suhtautuvat tutkimuksen tekemiseen. Tutkimus tarkastelee myös yhdessä nuorten kanssa, voiko tutkijan aika ja hitaampi tutkimuksen tekeminen tuottaa nuorikeskeisempää tietoa. Amiksen Aika tuottaa tarpeellista uutta tietoa ammattiin opiskelevista nuorista ja nuorisotutkimuksen epistemologiasta. Sen vaikuttavuus ulottuu akateemisen keskustelun ohella myös koulutuspolitiikkaan ja nuorisotyöhön. Sen lähtökohta on, että ammatillisessa koulutuksessa saattaa olla nuorten näkökulmasta jotain hyvää ja säilyttämisen arvoista. Tutkimus tuo esiin, miksi nyt on Amiksen Aika.

ID: 32083

Start date: 01-01-2026

End date: 31-07-2030

Last modified: 24-09-2026

Grant number / URL: Koneen Säätiö_202510090

Copyright information:

The above plan creator(s) have agreed that others may use as much of the text of this plan as they would like in their own plans, and customise it as necessary. You do not need to credit the creator(s) as the source of the language used, but using any of the plan's text does not imply that the creator(s) endorse, or have any relationship to, your project or proposal

Amiksen aika! Hengailututkimus ammatillisessa koulutuksessa opiskelevien nuorten suhteesta aikaan ja yhteiskuntaan.

1. Aineiston yleiskuvaus

1.1 Millaiseen aineistoon tutkimuksesi perustuu?

Aineiston tyyppi, lyhyt kuvaus	Tiedostoformaatit	Miten aineisto kerätään tai mistä se saadaan?	Sisältääkö aineisto henkilötietoja, luottamuksellisia tietoja tai salassapidettäviä tietoja?	Arvioi kertyvän aineiston koko
Kenttämuistiinpanot	docx	Tutkija kirjaa kenttätöiden aikana tehdyistä havainnoista muistiinpanoja Tampereen yliopiston ylläpitämään työpuhelimensa	Kyllä. Tutkija välttää sensitiivisten tietojen kirjaamista, joita voi jättää yksittäiseen nuoreen, eikä käytä suoria tunnistetta. Kenttäpäiväkirja pseudonymisoidaan jatkuvasti.	100-300 KB
Kenttäpäiväkirja	docx	Tutkija reflektoi kenttämuistiinpanoja laajemmin osana kenttä/tutkimuspäiväkirjaa	Kyllä. Tutkija välttää sensitiivisten tietojen kirjaamista, joita voi jättää yksittäiseen nuoreen, eikä käytä suoria tunnistetta. Kenttäpäiväkirja pseudonymisoidaan jatkuvasti.	200-500 KB
Syvähaastattelu, äänitteet	mp4	Tutkija toteuttaa puolen vuoden kenttätöiden aikana syvähaastatteluja nuorille ammatillisessa oppilaitoksessa. Nämä haastattelut voivat olla yksilö- tai ryhmähaastatteluita. Haastattelut äänitetään.	Kyllä, äänitteet tuhoetaan litteroinnin ja litteraatioiden tarkistamisen jälkeen.	40 MB * 30 = 1,2 GB
Syvähaastattelu, litteraatiot	docx, pdf	Syvähaastatteluiden äänitteet litteroidaan joko tutkijan tai luotettavaksi todetun ulkoisen toimijan toimesta. Mikäli tutkija arvioi automaattisen syvähaastattelujen litteroinnin sisältävän tietosuojan näkökulmasta liiallisesti riskejä, käytetään ulkoista toimijaa. Tampereen korkeakoulu-yhteisö on tehnyt hankintasopimuksen sopimuskauden 2026-2030 ajaksi Spoken Oy:n kanssa.	Kyllä, aineisto pseudonymisoidaan. Tutkijalta ei edellytetä erillistä tietojenkäsittelysopimusta (DPA) Spoken ry:n kanssa, sillä se sisältyy Tampereen yliopiston hankintasopimukseen.	50 KB * 30 = 1,5 MB
Nuorten blogikirjoitukset tai muut tekstit sekä tuottama viestintäsisältö (meemit tai kuvat tutkimuksen someen).	docx, pd	Nuoret tuottavat tutkimukseen sisältöä "hyvästä nuorisotutkimuksesta" esimerkiksi kirjoittamalla tutkimuksen verkkosivujen blogiin tai osallistumalla tutkimusjulkaisuihin. Aineistoa on tästä näkökulmasta vaikea ennakoida, sillä kouluetnografia elää tilannesidonnaisesti ja sen myötä, millainen vuorovaikutussuhde tutkijalla nuoriin muodostuu.	Mahdollisesti. Tästä keskustellaan nuorten kanssa ja arvioidaan yhdessä tunnistamisen riskejä ja haittoja.	esimerkiksi 3 yhteistä tutkimusartikkelia (0,6-1,5 MB) ja kolme blogitekstiä (0,15-0,45 MB)

1.2 Kuinka paljon säilytystilaa tarvitset aineistoasi varten projektin aikana?

- < 250 GB

Tarvitsen tilaa edellä olevien tiedostojen mukaisesti noin 1,25 GB. Säilytän aineistoa henkilökohtaisella Tampereen korkeakoulu-yhteisön ylläpitämällä varmuuskopioidulla, salasanasuojatulla ja kaksivaiheista tunnistautumista edellyttävällä One Drive Business -asemalla (Microsoft Office 365). Mikäli aineisto on sensitiivistä, eikä sitä voi säilyttää pilvipalvelussa, aineistoa säilytetään Tampereen yliopiston ylläpitämällä tutkijan henkilökohtaisella varmuuskopioidulla verkkolevyllä (P:-asema) sekä suojataan VeraCrypt-salausohjelmalla.

1.3 Miten aineiston yhtenäisyys ja laatu varmistetaan?

Tutkija tarkistaa ulkopuolisen litteroijan työn laadun äänitteiden avulla. Haastatteluäänitteet tuhotaan vasta, kun litteraatiot on tarkastettu. Kenttäpäiväkirjaa koskien tutkija noudattaa etnografisen tutkimuksen ja nuorisotutkimuksen käytäntöjä, jotka edellyttävät jatkuvaa eettistä ja epistemologista reflektointia (myös liittyen valtaan, tutkijan oletuksiin ja suhteessa nuorten oikeuksien toteutumiseen).

1.4 Milloin aloitat aineiston keräämisen?

Aineistonkeruu toteutuu keväällä 2027 sekä mahdollisesti jatkuu syksyllä 2027. Tutkija viettää tänä aikana yhteensä kuusi kuukautta ammatillisessa oppilaitoksessa ja sen kahdessa toimipisteessä.

2. Eettisten periaatteiden ja lainsäädännön noudattaminen

2.1 Käsitteletkö henkilötietoja (= tunnisteellisia tietoja, joiden avulla henkilö voidaan tunnistaa joko suoraan tai epäsuorasti)?

- kyllä

Henkilötietoja (sekä suoria että epäsuoria) kertyy osana havainnointia, että syvähaastatteluiden kautta. Niitä kertyy nuorten kanssa vuorovaikutuksessa, mutta myös vuorovaikutuksessa oppilaitoksen henkilöstön kanssa. Henkilötietoa kertyy myös liittyen mahdolliseen palkkionmaksuun nuorille, jotka toimivat kanssatutkijoina eli tutkijakollegoina (tili- ja verotiedot, henkilötunnus) - näitä käsitellään erillään aineistosta.

2.2 Yksilöi käsittelemäsi henkilötiedot.

- muut mahdollisesti tunnisteelliset tiedot
- nimi
- sähköposti
- puhelinnumero
- tutkittavien ääni
- ikä, sukupuoli, syntymäaika
- tietosuojalaissa määritellyt erityiset henkilötietoryhmät: rotu, etnisyys, poliittiset näkemykset, ammattijärjestön jäsenyys, uskonto, seksuaalinen suuntautuneisuus, terveystiedot, biometrinen tai geneettinen data
- suostumuslomakkeet
- osoite
- henkilötunnus

Nuoret osallistuvat tutkimukseen lähtökohtaisesti nimettömästi. Kenttäpäiväkirjaan ei kirjata nuorten oikeita nimiä, eikä

tunnistettavia paikkoja tai muita suoria tunnisteita. Haastattelulitteraatioista nämä tiedot pseudonymisoidaan. Suostumukset kerätään suullisesti. Tutkimuskysymykseen 1 kertyy erityisiä henkilötietoja, tätä aineistoa säilytetään ja käsitellään erillään tutkimuskysymys 2:n aineistosta, josta tutkija keskustelee ja analysoi yhdessä nuorten kanssa (liittyen "hyvään" nuorisotutkimukseen). Nuorilta kertyy nimitietoja vain, mikäli he ovat tutkimuskysymys 2:seen liittyen tutkimusjulkaisujen kirjoittajia (eli kanssatutkijoita). Henkilötunnus, osoitetiedot ja pankki- ja verotiedot kerätään vain niiltä nuorilta, joille maksetaan palkkio ja jotka toimivat "tutkijakollegoina". Palkkion maksamisesta neuvotellaan yksittäisen nuoren kanssa.

Tutkimuksen aineisto koostuu osallistuvaa havainnointia koskevasta kenttäpäiväkirjasta ja -muistiinpanoista sekä nuorten syvähaastatteluista. Aineisto kerätään ammatillisessa oppilaitoksessa. Tutkimusaihetta ei ole tiukasti rajattu, vaan keskustelun ja tutkimuksen aiheet syntyvät osana tutkijan kohtaamisia nuorten kanssa. Aika tutkimuksen aiheena ja nuorten kokemuksena käsitetään tutkimuksessa myös moniulotteisena. Tutkimus on kiinnostunut siitä, miten nuoret neuvottelevat suhdettaan nykyiseen yhteiskuntaan ja aikaan, joihin vaikuttaa sekä enneisyys eli millaisen yhteiskunnan, yhteiskunnan järjestelmät ja kulttuuriset arvot ja normit nuoret perivät aiemmilta sukupolvilta ja myös tulevaisuus eli millaisen tulevaisuuden nuoret voivat itselleen kuvitella. Nuoret voivat keskusteluissa tuoda esille omia kokemuksiaan ja elämäntapahtumiaan haluamallaan tavalla ja haluamassaan laajuudessa. Kenttämuistiinpanoissa, kenttäpäiväkirjassa ja tutkimushaastatteluiden litteraatioissa kiinnitetään huomiota henkilötietojen tarpeettomaan kertymiseen, ja ne myös pseudonymisoidaan tutkijan toimesta.

2.3 Mitä erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia tietoja käsittelet?

- rotu tai etninen alkuperä
- poliittiset mielipiteet
- uskonnollinen tai filosofinen vakaumus
- ammattiliiton jäsenyys
- terveyteen liittyvät tiedot
- seksuaalinen käyttäytyminen tai suuntautuminen

Pohtiessaan aikaa nuoret kertovat myös omasta elämästään ja saattavat puhua työelämästä, koulutuksesta, omasta tulevasta ammatistaan ja perhesuhteistaan, mutta myös arkaluontoisiin henkilötietoihin kuuluvista tiedoista eli tunteistaan ja hyvinvoinnistaan, syrjinnän ja rasismien kokemuksista, poliittisista tai uskonnollisista näkemyksistään tai vähemmistöasemistaan. Syvähaastatteluissa tiedustellaan nuorten taustatietoja suullisesti, eli ikä, sukupuoli, ja vähemmistötausta, jos he haluavat sitä avata. Nuorilta ei kuitenkaan tiedustella tutkimuskysymysten muodossa suoraan esimerkiksi terveystietoja. Tutkija kuitenkin varautuu näiden tietojen esille tulemiseen. Tutkimus arvostaa nuorten tietoa ja on siten avoin sille, mistä nuoret haluavat kohtaamisissa kertoa.

2.4 Kuka on henkilötietoja sisältävien aineistojen rekisterinpitäjä?

- Minä itse.

Tutkimukseni on Koneen säätiön rahoittama post doc -tutkimus. Olen apurahatutkija, jolla on resurssisopimus Tampereen yliopistoon.

2.5 Jos kyseessä on yhteistyöhanke ja yhteisrekisterinpitäjäys, kuvaa tässä osapuolten välinen vastuunjako tiiviisti.

Kyseessä ei ole yhteistyöhanke, eikä yhteisrekisterinpitäjäys.

2.6 Mikä on henkilötietoja sisältävien aineistojen käsittelyn oikeusperuste?

- yleistä etua koskeva tieteellinen tai historiallinen tutkimus (EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan alakohta e ja tietosuojalain 4 §:n 3 kohta)

Henkilötietojen käsittelemisen peruste on yleistä etua koskeva tehtävä tai rekisterinpitäjälle kuuluvan julkisen vallan käyttö: tieteellinen tai historiallinen tutkimus tai tilastointi. Henkilötietoja kerätään Tampereen yliopiston Yhteiskuntatieteiden laitoksella toteutettavassa "Amiksen aika! Hengailututkimus ammatillisessa koulutuksessa opiskelevien nuorten suhteesta

aikaan ja yhteiskuntaan -tutkimuksessa". Tutkimushankkeen tarkoitus on selvittää etnografisen tutkimuksen kautta, mitä ammatillisessa oppilaitoksessa opiskelevat nuoret ajattelevat tästä ajasta ja yhteiskunnasta sekä millaista tietoa pitkäaikainen tiedonkeruu ammatillisessa oppilaitoksessa tuottaa (eli nuorisotutkimuksen eettisiä ja epistemologisia kysymyksiä). Tutkimusta ei voida toteuttaa asianmukaisesti ilman edellä mainittujen henkilötietojen keräämistä.

2.7 Mikä on poikkeusperuste erityisiä henkilötietoryhmiä koskevien henkilötietojen käsittelylle?

- Yleistä etua koskeva tieteellinen tai historiallinen tutkimus (EU:n yleinen tietosuojalaki 6 §) ja tietosuojalaki 6 §)

Erityisten henkilötietojen käsittelemisen peruste on yleistä etua koskeva tehtävä tai rekisterinpitäjälle kuuluvan julkisen vallan käyttö: tieteellinen tai historiallinen tutkimus tai tilastointi. Henkilötietoja kerätään Tampereen yliopiston Yhteiskuntatieteiden laitoksella toteutettavassa "Amiksen aika! Hengailututkimus ammatillisessa koulutuksessa opiskelevien nuorten suhteesta aikaan ja yhteiskuntaan -tutkimuksessa". Tutkimushankkeen tarkoitus on selvittää etnografisen tutkimuksen kautta, mitä ammatillisessa oppilaitoksessa opiskelevat nuoret ajattelevat tästä ajasta ja yhteiskunnasta sekä millaista tietoa pitkäaikainen tiedonkeruu ammatillisessa oppilaitoksessa tuottaa (eli nuorisotutkimuksen eettisiä ja epistemologisia kysymyksiä). Tutkimusta ei voida toteuttaa asianmukaisesti myöskään ilman erityisiä henkilötietoryhmiä koskevien henkilötietojen keräämistä. Tutkimuksessa ei rajoiteta nuorten ilmaisunvapautta ja itsemääräämistä puuttumalla siihen, mitä he kertovat tutkijalle. Näitä erityisiä henkilötietoja koskevat tiedot ovat tärkeitä nuorten kokemusten ymmärtämiseksi ja nuorisotutkimuksen myötä myös yhdenvertaisemman yhteiskunnan rakentamiseksi.

2.8 Mikä on rikoksiin ja rikostuomioihin liittyvien tietojen käsittelyn poikkeusperuste?

- En käsittele rikoksiin tai rikostuomioihin liittyviä tietoja.

2.9 Siirretäänkö henkilötietoja EU:n tai ETA-alueen ulkopuolelle?

- ei

2.11 Mitkä listalla olevista henkilötietojen käsittelyyn liittyvistä korkean riskin ehdoista täytyvät tutkimuksessasi?

- terveystiedot, paikannustiedot (seurataan liikkumista), geneettiset tiedot, biometristen tietojen käsittely henkilön tunnistamiseksi varten, rotu tai etninen alkuperä, poliittiset mielipiteet, uskonnollinen tai filosofinen vakaumus, ammattiliiton jäsenyys, seksuaalinen suuntautuminen tai käyttäytyminen, rikostuomioita tai rikkomuksia koskevat tiedot, taloudelliset tiedot (joita saatetaan käsitellä maksuvälinepetoksiin), sähköinen viestintä, muutoin erityisen henkilökohtaiseksi koetut tiedot (esimerkiksi muistiinpanot ja päiväkirjat)
- Tietojen laajamittaista käsittelyä.
- Haavoittuvassa asemassa olevien henkilöiden henkilötietojen käsittelyä. Haavoittuvassa asemassa olevilla tarkoitetaan tilanteesta riippuen esimerkiksi: lapsia, työntekijöitä, potilaita, ikääntyneitä, turvapaikanhakijoita.

Nuoret päättävät tutkimusasetelmassa sen, koska ja miten lähestyvät tutkijaa ja millaisia tietoja luovuttavat tutkijalle, toisin sanoen, mistä he tutkijalle kertovat. Tutkimuskohtaamisissa nuoret kertovat henkilökohtaisista näkemyksistään ja kokemuksistaan. Nuoret saattavat siten nostaa esiin myös asioita, jotka liittyvät erityisiin henkilötietoryhmiin ja tätä on hankala ennakoita. Yleisellä tasolla vähemmistöyksymykset, eriarvoisuus, syrjintä ja hyvinvointi ovat tutkimuksen kiinnostuksen kohteena, mutta esimerkiksi terveystietoja nuorilta ei tiedustella. Lisäksi tutkimus toteutuu kahdessa ammatillisen oppilaitoksen toimipisteessä, jossa opiskelijoita voi olla yhteensä noin 1500. Tutkija ei tiedä etukäteen, kuka ja kuinka moni nuorista tulee osallistumaan tutkimukseen tai keihin liittyen hän toteuttaa osallistuvaa havainnointia. Siten henkilötietoja saattaa kertyä laajamittaisesti. Tämä on keskeinen etnografisen tutkimuksen piirre. Tutkimukselle muodostuneen pienempi ydinryhmä, joka saattaa koostua vain muutamasta kymmenestä nuoresta. Kohdatuissa nuorissa on mukana myös heikommassa asemassa olevia nuoria, ammatillisissa oppilaitoksissa opiskelee moninaisesti erilaisia nuoria. Sinne ohjautuu esimerkiksi lukioita enemmän nuoria, jotka ovat sosioekonomisesti heikommassa asemassa, joilla on oppimisvaikeuksia tai jotka ovat maahanmuuttajataustaisia.

2.12 Edellyttääkö henkilötietojen käsittely vaikutustenarviointia?

- kyllä

Tutkimukselle on laadittu riskiarvio sekä vaikutustenarviointi.

2.13 Miten anonymisoi ja pseudonymisoi tutkittavien tietoja tutkimuksen aikana?

Kenttämuistiinpanoihin ja kenttäpäiväkirjaan ei kirjata suoria tunnisteita. Kenttämuistiinpanoja kirjataan jatkuvasti havainnoinnin aikana, mutta ne poistetaan sen jälkeen, kun ne on kirjattu kenttäpäiväkirja. Kenttäpäiväkirjaa pseudonymisoidaan jatkuvasti ja siihen kiinnitetään erityisesti huomiota. Syvähaastattelut äänitetään, mikäli nuoret antavat siihen luvan. Äänitteet litteroidaan Tampereen yliopiston sopimustoimijan Spoken ry:n toimesta, joka on todettu luotettavaksi. Litteroimisen jälkeen äänitteet tuhoetaan. Tutkijat tarkastaa ja pseudonymisoi välittömästi litteraatiot.

Syvähaastattelut tallennetaan tutkimuksen jälkeen anonymisoituina Tietoarkistoon, mikäli nuoret antavat siihen luvan. Kenttäpäiväkirjaa ei tallenneta Tietoarkistoon.

2.14 Selvitä, tarvitsetko eettistä ennakkoarviointia tarkistamalla, toteutuuko jokin alla olevista vaihtoehtoista tutkimusasetelmassasi.

- Tutkimukseen osallistumisessa poiketaan tietoon perustuvan suostumuksen periaatteesta.

Suostumuksen osalta tutkimuksessa on päädytty suulliseen suostumukseen. Jokaiselle nuorelle informoidaan tutkimuksesta, kun he ovat tutkijan kanssa vuorovaikutuksessa. Tutkija hengailee oppilaitoksen käytävillä, taukotiloissa, ruokalassa ja työsaleissa, joissa nuoret saattavat odottaa vuoroaan opetuksessa. Tutkija kertoo nuorille tutkimuksesta, kun nuoret lähestyvät häntä. Nuoret ohjataan saamaan tietoa tutkimuksesta ja tietosuojasta tutkimuksen verkkosivuilta. Nuoret saavat tietoa myös ilman kontaktia tutkijaan, tutkija pitää kenttätöiden aikana tutkijahupparia, jonka selässä on teksti ”nuorisotutkija” sekä verkkosivuille ohjaava QR-koodi. Verkkosivujen tieto on nuorille saavutettava. Kun nuoret keskusteleval tutkijan kanssa oppilaitoksen tiloissa, tutkija kirjaa havaintonsa kenttäpäiväkirjaan. Nuorilta ei tiedustella nimitietoja tai muita vastaavia henkilötietoja, jotta tutkimuksessa vältetään tarpeettomien nimitietojen keräämiseltä. Tutkija kirjaa kenttäpäiväkirjaan kuinka monen nuoren kanssa hän on keskustellut suostumuksesta. Kenttäpäiväkirjasta ei kuitenkaan tiedä, ketkä ovat antaneet suostumuksensa. Nuorilla on kenttätöiden aikana mahdollista osallistua myös syvähaastatteluihin. Näistä nuorista muodostuu tutkimuksen ”ydinryhmä”. Syvähaastatteluihin osallistuvien nuorten kohdalla suostumus dokumentoidaan haastatteluäänitteelle, myös Tietoarkistoon aineiston tallentamisen osalta. Nuorisotutkimuksen episteemisten kysymysten pohtimiseen (= tutkimuskysymys 2) osallistuvilta nuorilta kerätään suostumus myös suullisena ja dokumentoidaan kenttäpäiväkirjaan.

Tutkimuksen etnografisen luonteen vuoksi tietoon perustuva suostumus voi jäädä joidenkin nuorten osalta dokumentoimatta tai saamatta. Tutkimus tapahtuu oppilaitoksen yleisessä tilassa. Tutkimustilanteet saattavat olla hektisiä ja kaaosmaisia, jos nuoria on samaan aikaan tutkijan kanssa vuorovaikutuksessa useita. Osa nuorista on tutkimuksessa vain vierailijoita ja havainnoitavia, jolloin heidän suostumustansa saattaa olla hankala saada tutkimukselle. Tutkimusbyrokratia saattaa myös keskeyttää luottamuksen kannalta keskeisen vuorovaikutuksen nuorten kanssa, ja hankaloittaa vuorovaikutussuhteen syntymistä tai tutkimuksen kannalta olennaista tilannetta. Jokaisen kanssa keskustelun käyminen saattaa osoittautua tällaisessa tilanteessa mahdottomaksi. Lisäksi nuorten tavoittaminen tilanteen jälkeen voi olla mahdotonta (nimettömyys), jotta suostumus voitaisiin varmistaa edes jälkikäteen.

2.15 Tarvitsetko aineiston keräämiseen tutkimuslupia?

- kyllä

Kenttätöitä varten haetaan tutkimuslupa ammatilliselta koulutuksenjärjestäjältä.

2.16 Mitä luottamuksellisia tietoja tutkimuksessasi käsitellään (muuta kuin henkilötietoja)?

- Tutkimuksessa ei käsitellä luottamuksellisia tietoja.

Henkilötietojen lisäksi tutkimuksessa ei käsitellä muita luottamuksellisia tietoja.

2.17 Mitä aineiston omistusoikeuksiin, käyttöön tai käsittelyyn liittyviä sopimuksia hankkeessa tehdään?

Tutkimusjulkaisujen kirjoittamiseen osallistuvien nuorten kanssa sovitaan suullisesti tutkimusartikkeleihin ja blogiteksteihin liittyvistä tekijyydestä. Nuorilla on mahdollisuus saada oma nimensä näihin julkaisuihin, mutta halutessaan he voivat myös osallistua nimimerkillä. Mikäli nuoret toimivat kanssatutkijina (eli keräävät ja analysoivat aineistoa sekä raportoivat tutkimuksen tuloksia ja viestivät niistä), tästä työpanoksesta maksetaan nuorille palkkio. Palkkiota ei käytetä tutkimusosallistumisen markkinoimiseen. Palkkiosta neuvotellaan yksittäisen nuoren kanssa. Joskus palkkio saattaa vaikuttaa haitallisesti muuhun nuoren toimeentuloon (esim. tuet), jolloin nuoren kanssa sovitaan muusta työpanoksen kosvaamisesta. Spoken ry litteroi haastatteluaineiston ja se on Tampereen korkeakouluyhteisön kilpailuttama sopimustoimittaja.

2.18 Käytätkö tai tuotatko tutkimuksessasi tekijänoikeuksilla tai muilla immateriaalioikeuksilla suojattua tutkimusaineistoa?

- kyllä

Nuoret tuottavat tutkimukselle mahdollisesti blogitekstejä ja viestintämateriaalia, sekä osallistuvat tutkimusartikkeleiden kirjoittamiseen, joissa heillä tulee säilyttää tekijyys. Nuoret ovat tässä yhteydessä tunnustettuja kirjoittajia. He osallistuvat tutkimuksen toteuttamiseen: nuoret osallistuvat työpajaan, jossa he pohtivat, analysoivat ja raportoivat tutkijan kanssa yhdessä nuorisotutkimuksen tekemistä sekä toteuttavat oppilaitoksessa myös mahdollisesti omaa tutkijan läsnäoloon liittyvää havainnointia. He kirjaavat näitä huomioita ja käsittelevät niitä nimettömästi tutkijan ylläpitämällä alustalla (One Drive Business/Microsoft Office 365). Tästä syystä osalle nuorista maksetaan palkkion tutkijakollegoina (jos ovat ns. kanssatutkijoita).

2.19 Mitä muuta tutkimusaineistoosi liittyvää lainsäädäntöä tai eettistä ohjeistusta sinun tulisi erityisesti huomioida kuin edellä mainittua Tietosuojalakia tai Tekijänoikeuslakia?

Laki ammatillisesta koulutuksesta 531/2017, 80 § (Oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön): Tutkija noudattaa oppilaitoksen järjestyssääntöjä.

Lastensuojelulaki 417/2007, 25 § (Ilmoitusvelvollisuus): Tutkimuksessa muodostetaan luottamuksellinen suhde oppilaitoksen opiskelijahuoltoon. Jos tilanne vaatii, tutkija konsultoi opiskelijahuoltoa ja/tai ohjaa nuoren tukipalveluiden pariin. Tässä kunnioitetaan kuitenkin nuoren itsemääräämisoikeutta. Jos oppilaitoksessa tulee eteen tilanne, jossa on tarpeen ohjata nuori avun ja tuen piiriin, tästä keskustellaan nuoren kanssa ja pyydetään nuoren lupa hänen kertomiensa tietojen välittämiseen. Nuorelle kerrotaan myös tilanteesta, jossa tutkijalla voi olla velvollisuus selvittää lastensuojelun tarvetta. Tällaisissa tilanteissa oppilaitoksessa on kuitenkin lähtökohtaisesti omat ammattilaiset ja tukiprosessit, joihin nuoret ensisijaisesti ohjataan. Tarvittaessa tutkija konsultoi sosiaalitoimea ja ottaa heihin yhteyttä.

Rikoslaki 563/1998, 10 §: Tutkijan tulee ilmoittaa salassapitosäädösten estämättä tietoonsa tulleesta, suunnitteilla olevasta törkeästä rikoksesta, joka voidaan vielä estää (ks. TENK 2019). Tutkimuksessa ennakoidaan oppilaitosympäristössä mahdollisesti eteen tulevia konfliktitilanteita tai vakavampia eettisesti kyseenalaisia tilanteita: esimerkiksi tieto nuoren kohtaamasta väkivallasta tai seksuaalisesta hyväksikäytöstä.

Työnantajavelvoitteet niitä nuoria kohtaan, jotka toimivat kanssatutkijoina ja joille maksan palkkion.

3. Dokumentointi ja metatiedot

3. Miten ja missä kuvaillet aineistoasi?

Aineisto ja sen analyysi dokumentoidaan kenttäpäiväkirjaan sekä erilliseen excel-tiedostoon. Näistä laaditaan tutkimuksen aikana myös README-tiedosto, josta tiedot on tarvittaessa helposti saatavilla. Tutkimuksen menetelmistä kirjoitetaan tutkimusartikkeli, joka julkaistaan nuorisotutkimuksen tai ammatillisen koulutuksen lehdessä.

Tutkimuksen aineiston (syvähaastattelut, kenttäpäiväkirja) metadata tallennetaan tutkimuksen päätyttyä Fairdatan Qvain-palveluun sekä Tampereen korkeakoulu yhteisön Tunicris-tutkimustietojärjestelmään. Syvähaastattelut myös tallennetaan anonymisoituna Tietoarkistoon.

4. Tallentaminen ja varmuuskopiointi tutkimushankkeen aikana

4.1 Minne tallennat aineistosi hankkeen aikana?

- Tampereen yliopiston henkilökohtaiselle verkkolevylle (P-asema)
- Tampereen yliopiston OneDriveen

Aineistoa kerätään kenttämuistiinpanoilla, kenttäpäiväkirjalla sekä syvähaastattelujen kanssa. Tutkija kirjaa havaintoja Tampereen yliopiston omistaman työpuhelimensa muistiinpanosovelluksella kenttätöiden aikana ammatillisessa oppilaitoksessa. Muistiinpanoihin ei sisällytetä nimiä eikä muita suoria tunnistetietoja nuorista. Tämä ei ole pääasiallinen havaintojen kirjaamisen tapa, vaan toimii tutkijan muistin tukena. Varsinainen havaintojen kirjaamisen tapa on yliopiston palvelimelle tallennettu kenttäpäiväkirja, jonka kirjoittaminen on kenttäjakson aikaan päivittäistä. Työpuhelimien muistiinpanot poistetaan lopullisesti välittömästi, kun ne on kirjattu kenttäpäiväkirjaan. Kanssatutkijoina toimivat nuoret täyttävät yhteystietolomakkeen ja antavat kirjallisen suostumuksen. Paperiset lomakkeet digitoidaan välittömästi ja paperikopiot tuhotaan. Kenttäpäiväkirjaa ja tutkimushaastatteluja sekä digitoituja yhteystietolomakkeita käsitellään Tampereen korkeakoulu yhteisön käytössä olevassa kaksoisvarmennettua, tietoturvallista ja tietosuoja-asetuksen mukaista suojausta hyödyntävässä ja verkossa sijaitsevassa tallennuspalvelussa (One Drive/Microsoft Office 365) ja Tampereen yliopiston ylläpitämällä tutkijan henkilökohtaisella varmuuskopioidulla verkkolevyllä (P:-asema). Näiden käyttäminen edellyttää salasanaa, käyttäjätunnusta ja kaksivaiheista tunnistautumista (Microsoft Authenticator). Kenttäpäiväkirjaa ja kenttämuistiinpanoja työstetään ja säilytetään One Drive Business -palvelussa ja sensitiivisempiä tietoja sisältäviä syvähaastatteluita ja niiden äänitteitä P-asemalla. Samoin nuorten palkkionmaksuun liittyviä tietoja säilytetään P-asemalla. P-asema on varmuuskopioitu yliopiston toimesta tiedostot 3 kk:n ajalta. One Drive Business varmuuskopioi pilvessä olevaa tallennustilaan, poistetut tiedostot voi palauttaa 90 vuorokauden ajan. Aineiston lisäsuojaamistoimena hyödynnetään VeraCrypt-salausohjelmaa (haastatteluäänitteet ja pseudonymisoimattomat haastattelulitteraatiot sekä nuorten pankki- ja verotiedot).

"Hyvää" nuorisotutkimusta tutkivien nuorten kanssa hyödynnetään Signal-sovellusta (jos he haluavat) yhteydenpitoon, mikä on todettu Tampereen yliopiston linjausten mukaiseksi. Se ei edellytä puhelinnumeron antamista, vaan sitä voi käyttää myös nimimerkillä. Tutkimusta toteuttavat nuoret käsittelevät vain nuorisotutkimuksen eettisiin ja epistemologisiin kysymyksiin liittyvää aineistoa, jossa ei ole nuorten tietoja (tutkimuskysymys 1), tutkimuksen kohteena on tutkija itse. Nuorisotutkimusta koskevaa aineistoa käsitellään työpajoissa yhdessä nuorten kanssa: sitä analysoidaan, siitä raportoidaan ja viestitään yhdessä. Osa nuorista myös toteuttaa tutkijasta omaa havainnointia. Blogitekstit ja tutkimusartikkelit kirjoitetaan Microsoft Office 365 -ympäristössä, jossa tutkija myöntää nuorille pääsyn yksittäisiin One Drivella sijaitsevaan tiedostoon. Nuoret kirjautuvat linkin kautta, heiltä ei edellytetä tunnistautumista ja siten henkilötietojen luovuttamista. Palkkionmaksuun liittyvät tiedot tallennetaan P-asemalle, jossa ne suojataan VeraCrypt-sovelluksella. Näitä tietoja käsitellään erikseen aineistoista ja ne poistetaan heti palkkionmaksun jälkeen. Ainoastaan palkkionmaksun kuitit säilytetään ja toimitetaan rahoittajalle (Koneen säätiö).

Dataa ei siirretä dataa EU-/ETA-alueen ulkopuolelle.

4.2 Kenelle pitää antaa pääsy aineistoon?

Vain vastuututkijalla on pääsy nuorten henkilötietoja sisältävään aineistoon eli tutkimuskysymystä 1 koskevaan aineistoon (nuorten näkemyksiä ja kokemuksia ajasta). Nuoret käsittelevät vain nuorisotutkimuksen eettisiin ja epistemologisiin kysymyksiin liittyvää aineistoa (= tutkimuskysymys 2), joka kohdistuu tutkijan läsnäoloon oppilaitoksessa. Nuorisotutkimuksen episteemisiä kysymyksiä koskevaa aineistoa käsitellään ja analysoidaan työpajoissa yhdessä nuorten kanssa. Blogitekstit ja tutkimusartikkelit kirjoitetaan Microsoft Office 365 -ympäristössä, jossa tutkija myöntää nuorille pääsyn yksittäisiin One Drivella sijaitsevaan tiedostoon. Nuoret kirjautuvat linkin kautta, heiltä ei edellytetä tunnistautumista ja siten henkilötietojen luovuttamista.

4.3 Miten huolehdit aineiston varmuuskopioinnista?

Tampereen korkeakouluyhteisön ylläpitämä tutkijan henkilökohtainen P:-asema varmuuskopioidaan ja varmuuskopiot ovat saatavilla kolmen kuukauden ajalta. Korkeakouluyhteisön käytössä oleva kaksoisvarmennettu, tietoturvallinen ja tietosuojasetuksen mukaista suojausta hyödyntävä ja verkossa sijaitseva tallennuspalvelu OneDrive Business (Microsoft Office 365) tallentaa pilveen. Sieltä poistetut tiedostot säilyvät kolme kuukautta.

4.4 Kuka valvoo pääsyä aineistoon? Kuvaa lisäksi, miten suojattua pääsyä aineistoon valvotaan?

Aineiston suojattua pääsyä valvoo vastuullinen tutkija: nuorten henkilötietoja sisältävään aineistoon ei ole pääsyä muilla kuin vastuututkijalla. Aineistoa säilytetään Tampereen korkeakouluyhteisön sähköisissä palveluissa, jotka edellyttävät tutkijan henkilökohtaista käyttäjätunnusta, salasanaa sekä kaksivaiheista tunnistautumista. Aineiston käsittelyyn käytetään ainoastaan yliopiston laitteita: tutkijan resurssisopimuksen mahdollistamaa työkonetta ja työpuhelinta. Työkoneen kiintolevy on salattu ja sekä työkone, että työpuhelin on suojattu, kuten muut korkeakouluyhteisön sähköiset palvelut. Sekä kanssatutkijoiden digitoituja yhteystietoja ja suostumuksia, että syvähaastatteluiden äänitteitä ja litteraatioita säilytetään tutkijan henkilökohtaisella P:-asemalla, ja tarvittaessa suojataan VeraCrypt-salausohjelmalla.

Nuoret käsittelevät vain nuorisotutkimuksen eettisiin ja epistemologisiin kysymyksiin liittyvää aineistoa (tutkimuskysymys 2), joka kohdistuu tutkijan läsnäoloon oppilaitoksessa ja heidän omiin näkemyksiinsä siitä (autoetnografia). Tutkija myöntää heille pääsyn sähköisiin tiedostoihin (One Drive Business/Microsoft Office), joihin pääsy ei edellytä heiltä käyttäjätunnusta tai henkilötietojen antamista.

4.5 Mitä lisätarpeita sinulla on aineistojen tallennus- ja käsittely-ympäristöille?

Ei ole lisätarpeita.

4.6 Kuinka pitkään säilytät aineistoa yliopiston tallennuspalveluissa?

- PI tai muu nimetty henkilö säilyttää aineistoa yliopiston palvelimilla 1-5 vuotta projektin päättymisen jälkeen, jonka jälkeen hän tuhoaa aineiston

Pseudonymisoidut ja ilman henkilötietoja tallennetut litteraatiot tai haastattelumuistiinpanot sekä kenttäpäiväkirja säilytetään yksi vuosi sen jälkeen, kun tutkimushankkeen viimeinen raportti/artikkeli on saatu valmiiksi ja hävitetään viimeistään 31.12.2031. Haastattelunauhoitteet säilytetään litteraatioiden tarkistamiseen saakka. Anonymisoitu haastatteluaineisto arkistoidaan Tietoarkistoon määräämättömäksi ajaksi, mikäli nuoret antavat siihen suostumuksensa ja suostumus dokumentoidaan haastatteluäänitteellä. Sieltä sitä voidaan luovuttaa rekisteröityneiden käyttäjien hyödynnettäväksi tutkimuksessa ja ylemmissä opinnäytetöissä. Kenttäpäiväkirjaa ei luovuteta Tietoarkistoon, mutta siitä tallennetaan metadata Fairdata-palveluun (Qvain). Nuorten palkkionmaksuun tarvittavat henkilötiedot hävitetään heti palkkion maksamisen jälkeen. Ainoastaan palkkionmaksamisen kuitit säilytetään rahoittajalle (Koneen säätiö) raportoimista varten. Kuitit hävitetään tutkimuksen päättyessä, viimeistään 31.12.2031.

4.7 Mitä muuta kuin digitaalisessa muodossa olevia aineistoja tutkimuksessasi käytetään ja missä niitä säilytetään?

Syvähaastattelut äänitetään nauhurilla, josta siirretään tiedostot saman päivän aikana tietoturvallisesti P-asemalle. Tämän jälkeen tiedot poistetaan nauhurista nauhurin käyttöohjeiden mukaisesti.

5. Aineiston avaaminen, julkaiseminen ja arkistointi tutkimushankkeen päätyttyä

5.1 Mikä osa hankkeen aineistoista (kohdan 1. taulukossa mainitut aineistot) voidaan asettaa avoimesti saataville tai

julkaista? Valitse parhaiten soveltuvat vaihtoehdot ja perustele valintasi alle.

- Osa aineistosta voidaan avata. Täsmennä alle mitkä osat.

Syvähaastattelut tallennetaan Tietoarkistoon, mikäli nuoret antavat siihen suostumuksensa. Kenttäpäiväkirja sisältää tutkijan sensitiivisiä havaintoja eikä sitä avata muiden tutkijoiden käytettäväksi. Etnografisen tutkimuksen luonteen vuoksi kenttäpäiväkirjaa on mahdotonta käsitellä ilman ymmärrystä havaintojen kontekstista ja tilanteisuudesta.

5.2 Missä avaat aineistosi?

- Tietoarkistossa

Anonymisoitu haastatteluaineisto arkistoidaan Tietoarkistoon määräämättömäksi ajaksi, mikäli nuoret antavat siihen suostumuksensa. Sieltä sitä voidaan luovuttaa rekisteröityneiden käyttäjien hyödynnettäväksi tutkimuksessa ja ylemmissä opinnäytetöissä. Kenttäpäiväkirjaa ei luovuteta Tietoarkistoon, mutta siitä tallennetaan metadata Fairdata-palveluun (Qvain).

5.3 Missä julkaiset aineistosi metatiedot?

- Metadata julkaistaan Qvain -palvelussa.
- Metadata julkaistaan Tunicris-tutkimustietojärjestelmässä.

Tutkimuksen aineiston (syvähaastattelut, kenttäpäiväkirja) metadata tallennetaan tutkimuksen päätyttyä Fairdatan Qvain-palveluun sekä Tampereen korkeakoulu yhteisön Tunicris-tutkimustietojärjestelmään.

5.4 Millä lisenssillä määrittelet aineiston käyttöehdot?

Aineisto arkistoidaan Yhteiskuntatieteelliseen tietoarkistoon (FSD) jatkokäyttöä varten. Aineisto ei ole avoimesti saatavilla CC BY 4.0 -lisenssillä, vaan käyttö edellyttää rekisteröitymistä ja kirjautumista Tietoarkiston Aila-palveluun. Aineisto luovutetaan jatkokäyttöön Tietoarkiston käyttöehtojen mukaisesti tutkimus-, opetus- ja opiskelukäyttöön.

5.5 Missä pitkällä aikavälillä arvokas aineisto säilytetään?

- Aineistoa ei ole tarpeen säilyttää pitkiä aikoja.
- Aineisto säilytetään aiemmin mainitsemisani data-arkistoissa

6. Aineistonhallintaa koskevat vastuut ja resurssit

6.1 Kuka vastaa aineistonhallinnasta projektissanne? Kuvaa vastuunjako ja roolit tarkemmin alla.

Vastuututkija vastaa kokonaisvaltaisesti aineistonhallinnasta.

6.2 Mitä resursseja aineistonhallinta edellyttää, jotta voit varmistaa, että aineisto voidaan avata ja säilyttää FAIR-periaatteiden mukaisesti?

Aineistonhallinta on osa Koneen säätiön rahoittaman tutkimuksen toteuttamista. Haastatteluaineiston litterointiin käytetään ulkopuolista litterointipalvelua, jonka kustannukset ovat osa tutkimuksen toteuttamista.

